

Sotsiaalminister

Karmen Joller

Terviseandmete vaatamise õiguspärasuse, proportsionaalsuse ja järelevalve kohta

Avalikkuses on tekitanud tõsist muret hiljutised avalikuks saanud asjaolud terviseandmete kasutamise ja väljastamise kohta riiklikust tervise infosüsteemist, mida haldab TEHIK ehk Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus. Vandeadvokaat Carri Ginter on avaldanud, et tema teabenõudele saadetud vastuste kohaselt võivad uurimisasutused saada inimeste delikaatseid terviseandmeid päringute alusel, mille sisulist põhjendatust ei kontrollita ning millest andmesubjekti ennast ei teavitata. Samuti ei pruugi sellised päringud kajastuda inimesele nähtavas andmejälgijas.

Avalikkusele teadaoleva info kohaselt piisab terviseandmete väljastamise taotluses viitest menetlusele ja menetlusnumbrile, ilma et andmete väljastaja kontrolliks sisuliselt päringu vajalikkust või proportsionaalsust. Samal ajal on terviseandmed Euroopa Liidu andmekaitseõiguse ning Eesti õiguse järgi kõige tundlikumate isikuandmete hulgas, mille töötlemisele kehtivad kõrgendatud nõuded.

Riigikohus on varasemalt rõhutanud patsiendisaladuse kaitse olulisust ning terviseandmete töötlemisel tuleb järgida seaduslikkuse, minimaalsuse ja eesmärgipärasuse põhimõtteid. Avalikkuses kõlanud väited tekitavad põhjendatud küsimuse, kas olemasolev süsteem tagab piisava põhiõiguste kaitse ning kas kodanikel on tegelik ülevaade sellest, kes ja millisel alusel nende kõige delikaatsemaid andmeid kasutab.

Eeltoodust lähtudes palume ministril vastata järgmistele küsimustele:

1. Millisel õiguslikul alusel väljastatakse tervise infosüsteemist terviseandmeid uurimisasutustele ja teistele menetlejatele ilma andmesubjekti nõusolekuta?
2. Kas vastab tõele, et terviseandmete väljastamisel ei kontrollita sisuliselt menetluse olemasolu, andmete küsimise põhjendatust ega nende vajalikkust konkreetse menetluse jaoks? Kui ei vasta, siis milline kontrollimehhanism tegelikult toimib?
3. Miks ei kajastu kõik terviseandmete päringud inimesele nähtavas andmejälgijas ning kas valitsus peab sellist olukorda kooskõlas olevaks läbipaistvuse põhimõttega?
4. Kui palju on viimase viie aasta jooksul tehtud tervise infosüsteemist päringuid uurimisasutuste poolt ning kui paljudel juhtudel on andmeid väljastatud?
5. Kui palju on viimase viie aasta jooksul tuvastatud terviseandmete õigusvastaseid või põhjendamatuid vaatamisi, päringuid või väljastamisi?

Arupärimine

" 01 " 06.2026 Nr. 1019

6. Kas Sotsiaalministeerium või TEHIK on läbi viinud andmekaitsealase mõjuhinna seoses selliste päringute tegemise korraga? Kui jah, siis palume avalikustada selle peamised järeldused.
7. Kas minister peab õigeks olukorda, kus inimene ei saa teada, et tema terviseandmeid on menetluse käigus vaadatud või väljastatud?
8. Kas valitsus kavatseb muuta kehtivat regulatsiooni nii, et kõik terviseandmete vaatamised oleksid tagantjärele kontrollitavad ning nähtavad ka andmesubjektile?
9. Kuidas vastab minister Carri Ginter poolt tõstatatud kriitikale, mille kohaselt toimub terviseandmete väljastamine sisuliselt usalduspõhiselt ning ilma piisava sõltumatu kontrollita?
10. Kas minister peab vajalikuks algatada seadusemuudatused, mis tugevdaksid patsiendisaladuse kaitset ning tagaksid terviseandmete kasutamisel kõrgema läbipaistvuse ja õigusliku kontrolli?

Lugupidamisega

URMAS REINSALU

1. Juuni 2026

Tõnis Lukas

Mart Maerli

Rein Sibul

ANDRES HERBOW

Kenn Põlluaas

JAAANUS KARILAIN

Helir-Valdmar Seeder

Lee Dambrow - Jõgi